kepa
OIKEUDENMUKAISEN
MAAILMAN PUOLESTA

Ympäristövaliokunta 23.5.2017
U 55/2016 vp

Asia: Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi sitovista vuotuisista kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksistä vuosina 2021–2030 joustavaa Energiaunionia varten ja Pariisin sopimuksen sitoumusten täyttämiseksi sekä järjestelmästä kasvihuonekaasupäästöjen seuraamiseksi ja niistä raportoimiseksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 525/2013 muuttamiseksi

Kepa on yli 300 suomalaisen kehitysyhteistyö- ja ympäristöjärjestön kattojärjestö. Kiitämme ympäristövaliokuntaa mahdollisuudesta lausua komission ehdotuksesta koskien taakanjakoasetusta.

Keskeiset huomiot

- Ilmastonmuutos vaatii nopeita päästövähennyksiä kaikilla sektoreilla. Pariisin ilmastosopimuksen valossa Euroopan unionin päästövähennystavoite vuodelle 2030 on vanhentunut. Suomen tulisi ajaa EU:n vuoden 2030 tavoitteen nostamista 60 prosenttiin ja valmistautua omien ilmastotavoitteidensa kiristämiseen.

- Taakanjakoasetuksessa päästövähennyspolun laskeminen tulisi aloittaa vuodesta 2017, jolloin EU:n hiilibudjetti pienenisi arviolta yli 500 miljoonaa CO_2-ekv. tonnia[1] verrattuna komission ehdotukseen.

- Päästövähennysten lähtötasoksi tulisi määrittää komission ehdotuksista kunkin jäsenmaan kannalta kunnianhimoisin vaihtoehto.

- Suomen tulisi vaatia sektorien välisistä joustomahdollisuuksista luopumista, sillä ne pienentävät päästövähennysten kokonaistavoitetta ja hidastavat ilmastonmuutoksen hillintää.

- Pariisin ilmastosopimus edellyttää EU:n päästövähennystavoitteen korottamista. Tämän tulisi näkyä myös taakanjakosektorilla velvoitteiden nostamisena.

[1] Transport & Environment (2016): Starting point + banking: a fatal combination for the ESR? Sivu 6.

EU:n 2030-tavoite päivitettävä vastaamaan Pariisin sopimusta

Vuonna 2015 solmitun Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteena on rajata maapallon keskilämpötilan nousu alle kahden asteen esiteolliseen aikaan verrattuna ja tavoitella enintään 1,5 asteen nousua. **Ilmastonmuutos uhkaa erityisesti globaalin etelän köyhiä maita, joilla on huonoimmat mahdollisuudet sopeutua nopeisiin muutoksiin[2].** On tärkeää, että EU ja sen jäsenmaat tukevat omalla energia- ja ilmastopolitiikallaan Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteita. Suomen omien kasvihuonekaasupäästöjen hillitseminen on osa kehitysmaasuhteitamme.

Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 tekemän päätöksen mukaisesti EU on sitoutunut vähentämään kasvihuonekaasupäästöjään EU:n sisäisesti vähintään 40 prosenttia koko talouden laajuisesti vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon. Pariisin ilmastosopimuksen myötä sitoumus on kuitenkin vanhentunut.

Sitran Climate Analyticsilta tilaaman selvityksen[3] mukaan EU:n päästövähennystavoitteen tulisi olla 47–75 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 88–164 prosenttia vuoteen 2050 mennessä verrattuna vuoden 1990 päästötasoon. Selvityksen mukaan Suomen tulisi vähentää päästöjään 60 prosenttia vuoteen 2030 mennessä ja 130–150 prosenttia vuoteen 2050 mennessä. Nykyisillä politiikkatoimilla jäädään kauas näistä tavoitteista.

On syytä muistaa, että **Pariisin sopimuksessa maat ovat sitoutuneet kiristämään ilmastotavoitteitaan viiden vuoden välein**. EU:n tulee nostaa päästövähennystavoitteensa 1,5 asteen polun mukaiseksi mahdollisimman nopeasti. EU:n tulee vähentää omia päästöjään vähintään 60 prosenttia vuoteen 2030 mennessä vuoden 1990 tasoon verrattuna EU-alueen sisällä toteutetuin toimin.

Päästövähennyspolun lähtötaso ja aloitusvuosi valittava tarkoin

Pariisin ilmastosopimuksen 1,5 asteen tavoite vaatii EU:ta pysymään tiukan kumulatiivisen hiilibudjetin rajoissa. Hiilibudjetti kuluu sitä nopeammin, mitä suuremmat ovat vuosittaiset päästöt. Mitä nopeammin kulutamme budjettia alkupäästä, sitä vähemmän sitä jää tuleville vuosille. Siksi on tärkeää, että taakanjakoasetuksessa kiinnitetään huomiota päästövähennyspolun lähtötasoon sekä aloitusvuoteen. Niillä on suuri merkitys EU:n tulevien kokonaispäästöjen määrän kannalta.

EU:n kokonaispäästöt olivat vuonna 2014 jo 13 prosenttia alhaisemmat kuin vuodelle 2020 asetettu tavoite[4]. On odotettavissa, että EU:n yhteenlasketut, todelliset päästöt vuosina 2016 – 2018 alittavat selvästi vuoden 2020 tavoitteen.

[2] Ks. esim. Maailmanpankki (2016): Shock Waves: Managing the Impacts of Climate Change on Poverty.
[3] Climate Analytics (2016): What does the Paris Agreement mean for Finland and the European Union?
[4] U 55/2016 vp. Sivu 7.

Lähde: Climate Action Network Europe (2016). Alkuperäinen kuvaaja Euroopan komission taakanjakoasetuksen vaikuttavuusarviosta, julkaistu 20.7.2016.

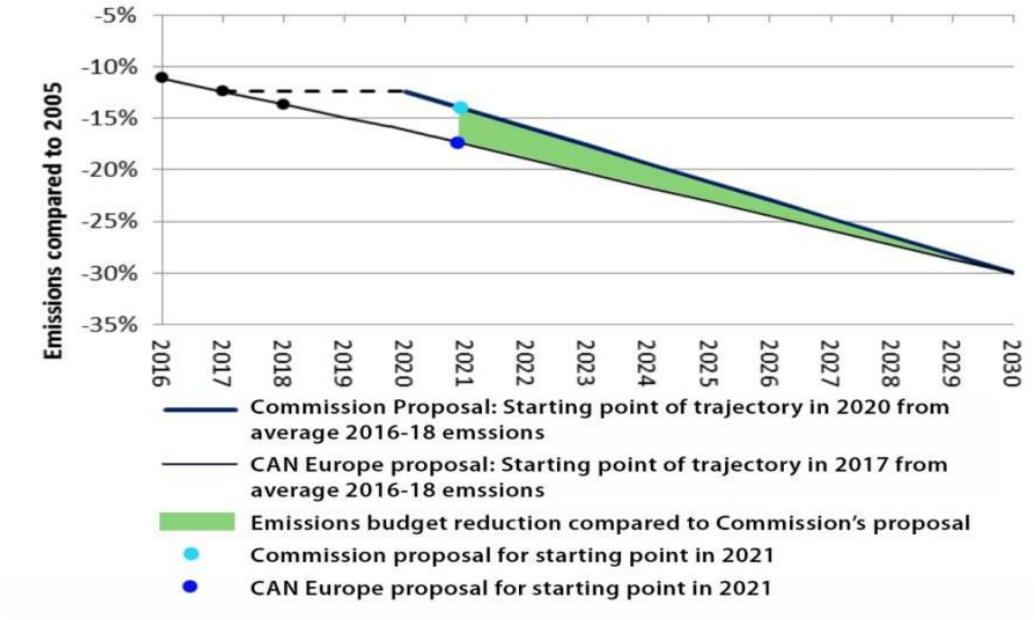

Komission ehdotuksen mukaan kunkin jäsenmaan päästövähennyspolun lähtötaso laskettaisiin vuosien 2016–2018 päästöjen keskiarvosta. Kuitenkin osassa jäsenmaista vuosien 2016–2018 päästöjen keskiarvo ylittää vuodelle 2020 asetetun päästövähennystavoitteen, jolloin näiden maiden osalta päästövähennysten lähtötason tulisi määräytyä vuoden 2020 tavoitteen pohjalta.

Kepa huomauttaa, että päästövähennysten **lähtötasoksi tulisi määritellä komission ehdotuksista** kunkin jäsenmaan kannalta **kunnianhimoisin vaihtoehto**. Koko EU:n tasolla ilmaston kannalta paras vaihtoehto on aloitusvuoden määrittäminen vuoden 2020 oletettujen laskennallisten päästöjen perusteella, mutta siten, että jos jäsenmaa ei pääse vuoden 2020 tavoitteeseensa, sen lähtövuosi on vuoden 2020 tavoite. Lähtötason määrittäminen vuoden 2016–2018 keskimääräisten, todennettujen päästöjen perusteella on seuraavaksi paras vaihtoehto.

Komission ehdotuksen mukaan päästövähennyspolun laskeminen kohti vuoden 2030 tavoitetta aloitettaisiin vasta vuonna 2020. Tämä paisuttaisi tarpeettomasti EU:n hiilibudjettia vuosina 2021–2030. **Päästövähennyspolun laskeminen tulisi aloittaa jo vuodesta 2017**, jolloin hiilibudjetti pienenisi arviolta yli 500 miljoonaa CO_2-ekv. tonnia verrattuna komission esitykseen[5]. Vertailun vuoksi, Suomen yhteenlasketut päästöt olivat vuonna 2015 noin 56 miljoonaa CO_2-ekv. tonnia vuodessa[6].

[5] Transport & Environment (2016): Starting point + banking: a fatal combination for the ESR? Sivu 6.
[6] Tilastokeskus: Suomen kasvihuonekaasupäästöt 2015. Vierailtu 23.5.2017.

Joustomekanismit rajattava ulos

Sektorien välisiä joustomahdollisuuksia ei tule hyödyntää, sillä ne pienentävät päästövähennysten kokonaistavoitetta. Suomen tulee ennen kaikkea valmistautua kokonaistavoitteen kiristämiseen.

Eurooppa-neuvoston lokakuun 2014 päätelmien edellyttämä kertaluontoinen päästöoikeuksien siirto päästökaupasta taakanjakosektorille (niin sanottu ”one-off”-mekanismi) olisi komission ehdotuksen mukaan määrältään korkeintaan 100 miljoonaa CO_2-ekv. tonnia vuodessa. Suomi voisi komission mukaan käyttää mekanismia ja kattaa sillä enintään kaksi prosenttia vuoden 2005 taakanjakosektorin päästöistä. Lisäksi Suomi on ehdottanut jouston maksimimäärän kasvattamista 150 miljoonaan CO_2-ekv. tonniin. **Kepa ei kannata kertaluontoista päästöoikeuksien siirtoa sektoreiden välillä eikä tue Suomen ehdotusta jouston kasvattamisesta**, sillä jouston käyttö hidastaisi toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Komission ehdotuksen mukaan jäsenmaiden olisi mahdollista käyttää 280 miljoonan CO_2-ekv. tonnin edestä metsätalouden tuomia, niin sanottuja LULUCF-joustoja taakanjakosektorilla. Suomi voisi hyödyntää 1,3 prosenttia maankäyttösektorin puolella tuotettuja päästövähennyksiä velvoitteensa kattamiseen. **Kepa ei kannata LULUCF-jouston käyttöä** vaan huomauttaa, että ehdotus jouston käytöstä on ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta kestämätön ja vesittäisi EU:n ilmastotavoitteiden kunnianhimoa. Jotta Suomi täyttäisi sekä EU:n että Pariisin ilmastosopimuksen tavoitteet, on päästöjä vähennettävä taakanjakosektorilla ja hiilinielut turvattava LULUCF-sektorilla – ei joko tai.

Yllä mainittujen joustojen täysimääräinen käyttö tarkoittaisi Suomen päästövähennystavoitteen putoamista 39 prosentista noin 35,7 prosenttiin. Päästövähennysten minimoiminen ei kuvasta globaalia vastuunkantoa.

Tavoitteet päivitettävä säännöllisesti

Euroopan unioni tarkistaa Pariisin sopimuksen alaisuudessa säännöllisesti ilmastotavoitteensa. Ensimmäinen globaali arvio on vuonna 2018, ja tämän jälkeen tavoitteita tarkastellaan viiden vuoden välein vuodesta 2023 alkaen. Tarkastelun seurauksena kunkin maan tai maaryhmän velvoitteet on määrä nostaa ilmastotieteen ja Pariisin sopimuksen tavoitteiden vaatimalle tasolle.

Komission taakanjakoasetuksesta annetun ehdotuksen artiklassa 14 (uudelleentarkastelu) tulisi selkeästi ilmaista, että **EU:n kansallisen panoksen** (Nationally Determined Contribution, NDC**) päivittäminen merkitsee myös jäsenmaiden taakanjakoasetuksen alaisten päästövähennystavoitteiden päivittämistä**. Vuoteen 2024 ajoittuva tarkastelu on liian myöhäinen.

Lisätietoja:
Tuuli Hietaniemi, asiantuntija, tuuli.hietaniemi@kepa.fi, 050 317 6686